

Strategi for frivillighet 2025-2028

Tinn kommune

Vedtatt i Tinn kommunestyre 13.02.2025

Innledning

Frivillig arbeid har en stor verdi for den enkelte og for samfunnet. Tinn kommune ønsker å ta vare på frivillig virksomhet, slik den finnes i dag, og i tillegg legge til rette for at den kan leve og vokse fram. Strategiplanen for frivillighet har et overordnet formål til å inspirere til frivillighet og legge til rette for god dialog med frivillige aktører, og fremme en aktiv politikk på dette området. Frivilligsentralen har derved en viktig rolle til å påvirke kommunens frivillighetspolitikk. Sentralen har en funksjon til å støtte og stimulere til frivillig innsats og samarbeid med lokale lag og foreninger, hvor frivilligsentralene kan være en god samarbeidspartner for å nå ut til lag og organisasjoner. Og kommuneledelsen har mulighet for å invitere frivilligsentralen til prosesser for samfunnsutvikling. Kommuner og frivillige organisasjoner kan inngå lokale samarbeidsplattformer der prinsippene for samarbeidet nedfelles. Der det er naturlig, kan det også utarbeides partnerskap mellom kommunen og frivillige organisasjoner. Kommunen kan også ha arenaer for kontinuerlig dialog med frivillig sektor og frivillig sektor bør involveres i planprosesser i de saker det er naturlig. Strategiplanens mål og innhold omsettes i årlige handlingsplaner. Utvalg for oppvekst, inkludering og kultur orienteres årlig om innholdet i handlingsplanen og frivilligsentralen sin evaluering av denne.

Definisjon på frivillighet

Frivilligheten er i kontinuerlig endring for å møte deltakernes og omgivelsenes behov. En mangfoldig og levende frivillig sektor er av grunnleggende betydning for et godt lokalsamfunn. Frivillighet er også organiserte bidrag fra enkeltpersoner i form av arbeid eller andre ressurser til allmennyttig virksomhet uten forventninger om betaling. De viktigste kriteriene for en frivillig organisasjon er at den ikke overfører overskudd til eiere eller andre, den er ikke underlagt offentlig styring, medlemskap er frivillig, og det dreier seg om organisasjoner med en viss varighet og styringsstruktur. Frivilligheten bygger og forandrer samfunnet gjennom sine fellesskap, aktiviteter, møteplasser og samarbeid med offentlig og privat næringsliv. I tillegg forandrer frivilligheten menneskene som involverer seg gjennom å bygge holdninger, verdier, kunnskap og sosial kapital. Frivillighet kan i korte trekk beskrives på denne måten;

- Uavhengig
- Et mål i seg selv
- Utfordrende, kritisk og utviklende
- Sosial og inkluderende
- Trygg, ærlig og etisk tilrettelagt

Det finnes ulike typer frivillighet, og disse kan gjerne kategoriseres i tre hovedgrupper: den egenfokuserede, den dugnadsbaserte og den avtalebaserte. Frivillighet basert på egenaktivitet og egeninteresse er når et medlem er aktivt engasjert i organisasjoner og lag basert på en interesse eller overbevisning, deriblant innen humanitært arbeid, musikk, idrett og ulike former for styrer. Den dugnadsbaserte frivilligheten baserer seg på å ta oppgaver innenfor blant annet skolekorps eller idrettslag for å støtte opp om egne barns aktiviteter. Engasjement i nærmiljø, borettslag eller velforeninger kan også kategoriseres som dugnadsbasert engasjement. Den avtalebaserte frivilligheten kjennetegnes at aktiviteten bygger på avtaler med det offentlige, f.eks. der hvor kommunen har avtaler med frivillige organisasjoner om drift av institusjoner eller kjøp av ulike tjenester.

8 Prinsipper for frivillighet i kommunen

1. Frivillig sektor er uavhengig og selvstendig, og skal anerkjennes på lik linje med privat – og offentlig sektor.
2. I samarbeid og samhandling mellom Tinn kommune og frivilligheten er begge parter likeverdige, og skal vise gjensidig respekt for hverandres roller.
3. Frivilligheten i Tinn kommune bidrar med store verdier i lokalsamfunnet og det må verdsettes.
4. Mangfoldet innen frivilligheten er en verdi i seg selv og en viktig faktor for høy deltakelse og et tilbud for alle.
5. Frivilligheten er ulik, og kommunen må tilpasse virkemidler etter behov slik at frivilligheten kan vokse.
6. Frivilligheten og kommunen har ulike, men komplementære roller. Frivilligheten skal supplere, ikke erstatte kommunale tjenester.
7. Frivilligheten bidrar til å øke sosialkapital. Frivillighet er helsefremmende for den som utfører en frivillig innsats, for den som mottar den og for samfunnet.
8. Frivilligheten er viktig for demokratiet ved å være pådrivere for egne interesser og både kommunen og frivilligheten er ikke-kommersielle aktører som ivaretar et samfunnsoppdrag basert på demokratiske prosesser.

Kultur, idrett og inkludering

Denne delen er basert på svar fra en spørreundersøkelse om frivilligheten i Tinn kommune omkring kultur, idrett og inkludering gjennomført i 2023. I tillegg vises det til noen av utfordringene frivilligheten står overfor, hvor resultatet er innhentet gjennom dialog med lag, foreninger og enkeltmennesker i kommunen.

Kultur

Det finnes en stor grad av kulturfrivillighet i Tinn kommune. Aktivitetene som er i regi av frivillige lag, organisasjoner og foreninger bidrar til en egenverdi for deltakerne, og som parallelt gir flere kulturopplevelser for besøkende, slik som teater, sang, håndarbeid, folkedans, dataspill og kulturarv. Regjeringen har opprettet en kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025) med navnet «Rom for deltakelse», der strategiplanen viser til kulturfrivillighet og hvordan det knyttes i henhold til kulturpolitikk, frivillighetspolitikk og kulturmiljøpolitikk. Følgende har blitt sitert fra kulturfrivilligstrategiplanen for 2023-2025: *«Opplæring er en sentral del av kulturfrivillighetens virksomhet og en nødvendig betingelse for et frivillig kulturliv. Den organiserte kulturfrivilligheten spiller en viktig rolle som arena for opplæring av aktive medborgere og fremtidens ledere.»* Med dette blir kunnskapsformidling og erfaringsutveksling grunnleggende virkemidler for å stimulere frivilligheten i kultursektoren.

Flere kulturorganisasjoner opplever utfordringer knyttet til blant annet til lokaliseringen, rekruttering og synlighet. En utfordring for lag og foreninger kan være eksempelvis den geografiske avstanden mellom Rjukan og Hovin, hvor dette kan hindre samarbeidet eller svekke rekruttering av medlemmer. Videre er det viktig å ha et tettere samarbeid med kommunen slik at informasjon om aktivitet og arrangementer kommuniseres ut på en strategisk måte. Det arrangeres et mangfold av aktiviteter i Tinn kommune i regi av ulike aktører, det blir desto viktigere å samhandle med hverandre og legge til rette for arrangementene sammen på tvers av kommunen.

Idrett

Rjukan og Tinn frivilligsentralen kan bidra til at barn og unge uansett økonomisk situasjon kan drive med idrett eller fritidsaktivitet eksempelvis gjennom utstyrssentralen og kontingentkassa.

Samtidig gir kommunen tilgang til tilskuddsportalen for alle kommuneansatte og frivillige lag og foreninger og organisasjoner, hvor frivilligsentralen kan tilby veiledning for å søke om tilskudd til deres arrangementer eller aktiviteter for barn og unge. Det er en høy grad av frivillighet innen idretten i Tinn. Med ulike idrettsgrener finnes det ildsjeler og frivillige med flertalls gjennomførte dugnadstimer og flere aktiviteter for barn og unge. Allikevel har lag og foreninger stadig et behov for flere frivillige. Det er en stor utfordring å rekruttere aktive frivillige til lag og foreninger, i tillegg til å drifte deres eksisterende treninger og arrangementer.

Inkludering

Tinn kommune ønsker at det finnes et bredt utvalg av aktivitetstilbud, i regi av lag, foreninger og organisasjoner, hvor formålet er at alle skal trives der de bor. Det skal være lokale aktiviteter, møteplasser og fritidstilbud for alle, uansett alder, tilhørighet eller livssituasjon. Kommunen ønsker å legge til rette for arenaer og aktiviteter for grupper eller enkeltmennesker som er særlig sårbare for å falle utenfor samfunnet, det er tiltak som åpne møteplass, språktrening, fritidsklubb og gratis sommeraktiviteter for barn som bidrar til inkludering.

Frivilligheten kan derfor være en viktig ressurs for å kartlegge utfordringene og mulighetene rundt inkludering, tilhørighet og trivsel for enkeltgruppene i samfunnet. Hvor ledelsen i kommunen kan ha eksempelvis mangel på det som beveger seg rundt i lokalområdet og det eksisterende behovet blant de forskjellige målgruppene. Det er viktig at kjennskapen til kommunens tjenestetilbud viderefremmes aktivt for alle målgrupper i samfunnet og særlig mot eldre og mennesker med språkutfordringer. Rjukan og Tinn frivilligsentralen kan også stimulere foreningene til å registrere seg i frivillighetsregisteret, der manglende kontaktinformasjon blir oppdatert og fremtidige aktiviteter fremmes.

Muligheter

1. Strategisk samarbeid med lag og foreninger på tvers av kommunen
2. Rekruttere flere til frivillig arbeid særlig de unge og eldre 65+
3. Søke om tilskudd på en systematisk måte for å kunne utvikle egne tilbud
4. Gjøre lag og foreninger mer synlige og tilgjengelige
5. Stimulere til læring og kunnskapsinnhenting

Mål og strategi for frivillighet i Tinn kommune

1. Frivilligsentralen skal legge til rette for samarbeid med frivillig lag, organisasjoner og foreninger

1.1. Rjukan og Tinn frivilligsentral skal etablere arenaer for å gjennomføre formell og uformell kunnskapsformidling, erfaringsutveksling, planlegging og evaluering.

1.2. Ved behov skal Rjukan og Tinn frivilligsentral bistå til å veilede og gi informasjon til lokale, frivillige lag og organisasjoner om søknader for tilskudd, tilpasset til ulike grupper.

1.3. Store årlige idretts- og kulturarrangement i Rjukan og Tinn, som Norseman, Solfesten, Fotspor mm, skal ikke falle inn under frivilligsentralens virkeområde, men frivilligsentralen kan fungere som en støttefunksjon.

1.4. Når søknadsfristen nærmer seg skal frivilligsentralen sende ut informasjon om kommunens tilskuddsordning, i tillegg til andre regionale og sentrale tilskuddsordninger.

2. Frivilligsentralen skal gi en oversikt over alle registrerte frivillige lag og foreninger i kommunen

2.1. Lag og foreninger skal aktivt oppfordres til å registrere seg i kommunens kontaktregister på Rjukan og Tinn frivilligsentral sin hjemmeside, foreningsportalen.

2.2. Oversikt over lag og foreninger med kontaktinfo skal ligge alltid tilgjengelig på Rjukan og Tinn frivilligsentral sin hjemmeside

2.3. Frivilligsentralen skal til enhver tid ha oversikt over aktive lag og foreninger i kommunen og dermed videreformidle innbyggerne kontaktinformasjonen enkelte har behov for.

3. Frivilligsentralen skal legge til rette for og samarbeide om gode møteplasser

3.1. I samarbeid med andre enheter i Tinn kommune vil frivilligsentralen tilby ulike møteplasser tilpasset de behovene som finnes i kommunen.

3.2. Frivilligsentralen skal legge til rette for samarbeid med andre enheter i kommunen for å skape møteplasser for ulike målgrupper.

4. Frivilligsentralen skal utrede ulike arenaer for dialog og samhandling slik at kommunikasjonen mellom de frivillige og kommunen blir enklere

4.1. Frivilligsentralen har, til enhver tid, oppdatert hjemmeside og Facebook side. Der legges det ut nyheter, nyttig informasjon, arrangementer, aktiviteter og mulighet til å melde seg som frivillig.

4.2. Frivilligsentralen er et koordinerende ledd mellom Tinn kommune og frivillige lag og foreninger.

4.3. Frivilligsentralen har mulighet til å kalle inn til årlige møter med ulike kommunale enheter, hvor det legges vekt på samhandling, erfaringsutveksling, evaluering og videre planlegging av samarbeidet.

4.4 Frivilligsentralen skal, i samarbeid med kommunens beredskapsledelse, bidra til å sikre at frivilligheten blir involvert i kommunens beredskapsarbeid.

Frivillighetspolitikk

Regjeringen oppfatter frivillige organisasjoner som en viktig byggestein for lokaldemokratiet. Kommunene kan gjennom samarbeid med frivillige organisasjoner bidra til å legge til rette for mobilisering av frivillig innsats. Tinn kommune ønsker å være en tilrettelegger og støttespiller for en levende, mangfoldig og uavhengig frivillig sektor. Slik beskrives visjonen for frivillighet i Tinn kommune: *«Det skal være enkelt, og givende å drive frivillig arbeid i Tinn kommune. Frivillighet til det beste for hver enkelt og for hele lokalsamfunnet.»*

De folkevalgte, kommunens administrasjon og frivilligheten har ulike roller, med mange felles mål og interesser for lokalsamfunnet. Kommunen yter tjenester til innbyggerne på vegne av fellesskapet, mens frivilligheten yter samfunnsnyttige aktiviteter ut fra eget engasjement. Samarbeid mellom kommunen og frivilligheten i Tinn kommune bygger på et prinsipp om at frivilligheten skal supplere og ikke erstatte offentlige tjenester. Enheter i kommunen har et medansvar for organisering og samarbeid med frivillige innenfor egen enhet. Kultur og kirkedepartementet i St. meld nr. 39 la fram sin melding om frivillighetspolitikk «Frivillighet for alle». Her ønsker regjeringen å sikre en helhetlig frivilligpolitikk gjennom:

- Å sikre frivillighetens uavhengighet og mangfold
- Å legge til rette for at alle kan delta i frivillig arbeid
- Å sørge for bedre vilkår for frivillig virke lokalt
- Å øke kunnskapen og oppmerksomheten om frivillighetens rolle og betydning i samfunnet
- Å samordne og utvikle statlig frivillighetspolitikk

Kommunen involverer frivilligheten i ulike og aktuelle planprosesser i de saker der det er naturlig. I noen situasjoner/saker har kommunen ansvar, men frivillige bidrar og tilfører merverdi. I andre situasjoner og saker er det frivillige som har ansvaret og kommunen bidrar. Partnerskapsavtaler kan bidra til mer formalisert samarbeid og setter klare rammer for ansvarsfordeling og roller etter en fast mal. Frivilligheten og kommunen stiller som likeverdige parter og avtalen skal være tidsavgrenset. Rjukan og Tinn frivilligsentral har et overordnet koordinerende ansvar og er kontaktperson for alle som ønsker å yte eller motta frivillig innsats i Tinn kommune. Rjukan og Tinn frivilligsentral er en brobygger og skal være et koordinerende ledd mellom frivillige, og mellom frivillige og kommunen.